

je nevarnost, da bi ubiti klopotec okužil druga jajca, odstranjena.

Kdor je imel kdaj priliko uporabljati to malo, a prekoristno pripravo, nikdar več je ne bode opustil; razen tega pa je tudi jako zanimivo tako opazovanje, in prepričan sem, da bodo gospodinje uže težko pričakovale šestega večera, ko bodo mogle z zrcalam ogledovati podložena jajca. Pripetiti se pa more tudi, da se življenja nit malemu bitju po nekaj dneh pretrga. Treba je torej zopet 14. ali 15. dan ogledovati jajca. Ako je jajce temno neprozorno, tedaj je skoro gotovo živo piščič v njem, ako pa se kaže tačas prozorno, vemo, da se je razvijanje novega bitja prenehalo; zato odstranimo taka jajca, da more kokoš ostale tolikanj bolje greti.

Kdor si hoče tako pripravo na preprostejši način napraviti, more si jo narediti tudi iz trdega papirja, se ne bode tako dovršena, kakor je opisana.

J. Lenarčič.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 47. Dobil sem od nekod več vina. To vino je pa gosto in grenko. Videti je, da je uže bilo zdravljeno a ne ozdravljeno. Je li mogoče to vino očistiti in narediti je zdravo in pitno? (A. K., učitelj v Banjiloki).

Odgovor: Iz tega kratkega popisa, zlasti pa ako sami ne vidimo in ne pokusimo vina, ne moremo izpoznati bolezni vašega vina. Vino utegne biti zavrelica ali pa je bomfasto. Ako je vino uže zavrelica, ni drugega storiti, nego je proč zlit. Ako je pa vino bomfasto, tedaj prilijte na vsak hektoliter vina en kilogram najfinejšega olja ter vse skupaj dobro premešajte, da se olje kolikor le mogoče razdeli po vsem vinu. Potem pustite vino pri miru, in kadar pride vse olje na vrh, pa pretočite vino v snažno in zdravo posodo. Ako je bilo vino bomfasto, izgubi potem duh in grenkobo. Olje ne dobi nikakeršnega duha in je še vedno rabno.

Vprašanje 48. Naznanite mi ali svetujte mi, kje dobim knjigo, ki uči, kako zdraviti živino? (V. R. v Nemškem Rovtu).

Odgovor: Knjigo „Živinozdravništvo“, katero je spisal dr. S. Strupi, doboste v Ljubljani pri J. Blasnikovih naslednikih za 1 gld. 80 kr.

Vprašanje 49. Prosim vas, povejte mi, kako bi bilo mogoče iz hiše spraviti mravlje. Povsod jih je polno po hiši, kamor se obrne človek, onesnažajo vse in so se spravile celo na piščeta. (Fr. Ks. Kr., župnik v P. pri Pulju).

Odgovor: Kako mravlje preganjati, imamo mnogo navodov, a vendar je laže navod dati nego mravlje pregnati. Najboljša so tista sredstva, katera ne le da odganjajo mravlje, ampak jih tudi uničujejo, ker ž njih vztrajno rabo odkrižamo se sčasoma vendar teh nadležnih gostov. Ako zasledimo mravljinčje gnezdo, poparimo je zvečer, ko je vsa družina doma, s kropom

ali pa z vrelin lugom, in kmalu bodo izginile. Tudi živo apno, če ga v mravljišče natresemo in potem z vodo pogasimo, pomori mravlje. Ako pa ne morete gnezda najti ali ne morete do njega, tedaj ni drugega pomočka, nego da mravljam nastavite kako vado in jih pokončujete sproti. Za vado vzemite od pečenke kost, katere se tu in tam drži še malo mesa. To kost položite na mesto, kamor mravljinčji najbolj zahajajo. Kmalu jih bode vse črno na kosti, takrat jih pa hitro poparite. To ponavljajte tako dolgo, dokler se nadležnežev ne rešite popolnoma. Namesto kosti rabi tudi dobro košček gobe, katero pa treba prej namočiti v oslajeni vodi.

Vprašanje 50. Kako bi bilo mogoče z vrta odpraviti polže? Pojedo mi vse, kar vsadim v vrt. Vsaki dan jih pobijam, pa vse nič ne pomaga. (Fr. Ks. Kr. v Pre-monturi).

Odgovor: Proti polžem imamo več pripomočkov. Na gredice ali lehe, koder polži delajo kvaro, razpoložimo zvečer razrezanih sladkih jabolk, koscev korenja ali buče, salate, kapusa; spomladi, ko ni še tega ali onega, dobre so tudi zvečer obeljene vrbove šibe. Vse to zvabi množino polžev, in zjutraj zgodaj jih lahko poberejo. Kokoši, zlasti pa race jih jedo jako rade, zato nekateri tudi spuščajo race za rana na vrt, da pobirajo polže. Po vrtilih sade lepo cvetico cesarski tulipan (*fritillaria imperialis*), ki tudi zelo pokončuje polže. Polži jo namreč prav radi jedo, potem pa od nje poginejo, ker je strupena. Ako imate to rastlino, razrežite jo na kosce in pomečite jih po gredah.

Zjutraj, predno solnce posije, ali pa zvečer po solnčnem zahodu, potresite po tleh pepela, apna, gipsa; ali če tega ni, plev, pezdirdja ali saj. Polži, lazeč prek takih reči, ranijo si mehko in jako občutljivo kožo in potem poginejo, ali pa se, izgubivši mnogo slin, suše, da ne morejo naprej, ter jih solnce opali in pomori. Najbolje in najgotoveje pa bodete polže zatrti, ako zjutraj ali zvečer potresete železnega vitrijola, ki je nekaka zelenkasta sol in se po ceni dobi. Vitrijol stolcite v kolikor mogoče droben prah, pomešajte ga z najdrobnejšim peskom in potem ga trosite po gredicah. Najmanjši prašek te soli umori gotovo največega polža, ako pade nanj, kajti zaje se mu v kožo, in taka rana je vsakemu polžu smrtna. Tudi navadna sol je neki dobra, ako ni vitrijola.

Na občni zbor v Ljubljano!

V zadnji številki našega lista smo prijavili vabilo glavnega odbora na občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki bode v četrtek 14. junija t. l. dopoldne v mestni dvorani v Ljubljani. Kaj pa je občni zbor takega društva? Občni zbor je shod vseh udov, katerim poroča od njih voljeni odbor, kako je deloval in izpolnjeval vsled izvolitve prevzete dolžnosti; navzočni udje pa sodijo o delovanju odborovem ter mu dajejo nasvete, oziroma ukrepe, po katerih naj se družbeno poslovanje

v prihodnje ravna. Poročilo o delovanju svojem je glavni odbor uže izdal tiskano. Iz tega poročila je razvidno, da je odbor vestno izpolnjeval dolžnosti svoje, kar izpričuje ogromno množenje udov in pa vedno večje zaupanje naših kmetovalcev v to prekornostno družbo, ki je prva in najboljša zastopnica kmetijskih koristi v deželi. Družba izkuša s svojimi skromnimi močmi povsod pospeševati kmetijstvo, zlasti pa odstranjevati zapreke, ki ovirajo hitrejši razvoj umnega kmetijstva. Koliko več bi lahko družba še storila, in sicer dostikrat brez nobenih stroškov, a ker o največjih nedostatkih niti poročila ne dobi, zato ne more ničesar ukreniti. Pridite na občni zbor, kmetovalci! Tam povejte možato in brez strahu mnenje svoje, in storili se bodo potem primerni, pametni in pravični ukrepi, ki jih bodo na odločilnem mestu gotovo uvaževali. Kolikokrat slišimo po deželi govoriti: Mene volite v deželni zbor, jaz jim bodem uže povedal, kaj je kmetu potrebno! No, v deželni zbor ni tako lahko priti, a na občni zbor more priti vsak kmetovalec, saj je dolžnost vsakega zavednega gospodarja, da je ud kmetijske družbe. Na občnem zboru ima vsak ud priliko nasvetovati, kar bi utegnulo koristiti kmetijstvu naše dežele sploh. Verjemite, kmetovalci, da pride vsak primeren ukrep občnega zbora po svoji naravi do visoke vlade ali pa do deželnega zbora. Glavni odbor potem uže skrbi, da se družbeni ukrepi uvažujejo in po možnosti tudi izvršujejo. Saj so med družbenimi odborniki štirje deželni in en državni poslanec.

Ali občni zbor ima še mnogo drugih nalog, ki so zaznamovane v družbenih pravilih. Letošnji občni zbor pa bode vrhu tega imel še prevažno nalogo sklepati o novih pravilih, katera imajo podloga biti prihodnjemu delovanju kmetijske družbe.

Kdo naj se pa udeleži občnega zbora? Vsak ud, ki ima le količkaj prilike in utegne tist dan priti v Ljubljano. Dolžnost naših družabnikov ni le, da redno plačujejo letnino, ampak tudi da pomagajo po svoji zmožnosti družbi do uspehov. In tudi mnogobrojna udeležba na občnem zboru pomaga družbi! Kaj bi rekel deželni zbor ali vlada, ako glavni odbor predloži ukrepe občnega zbora, ki je štel komaj 30 udov? Rekli bi: tako pičlo obiskan občni zbor ne more izraževati mnenja kmetovalcev cele dežele. In prav bi trdili. Drugače je pa, ako se občnega zbora udeleže udje od vseh strani dežele naše na stotine, kajti potem so ukrepi njegovi dokaj veljavnejši, ker izražajo želje kmetijskih zastopnikov vse dežele. Udeležba na občnem zboru naše družbe je od leta do leta obilnejša, in tako se smemo tudi letos živahne udeležbe nadejati. Pokažite zatorej kmetovalci, da vam je mari svojega stanu in da ste pripravljeni z združenimi močmi sami si pomagati. Zato vas pa pridi obilno število na občni zbor 14. junija.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

79.

Velikani v pernatem gozdu.

Pri dvorcu Nürnbergu v Bavarskej stoji lipa o katerej velé, da je 700 let stara, in jo je vladarica Kunigunda zasadila. Kako je ta lipa v velikej časti, spričuje nam to, da so okoli nje postavili štiri kipe, ki predstavljajo Bavarsko, Švabsko, Virtemberško in Tirolsko.

Pri Freiburgu v Švicarskej imajo lipo, o katerej se zná za trdno, da so jo zasadili 1476. l., da preslavé zmago Maratovo. V obsegu meri drevo 5^m/₇. Blizu Freiburga se nahaja še ena lipa, o katerej pripovedajo, da je bila na glasu uže 1476. l. radi svoje veličine in starosti. V obsegu meri 12^m/₇, in visoka je 24^m/₇. V višini treh metrov gré deblo v dva velika vrhova, in leti v pet novih, ki so jako vejnati.

Pri Beyruthu v nekem dvorcu je stala lipa, ki je merila v obsegu dobrih 13^m/₇, pa se je polomila, in ni je več. Največe poznata lipa raste dandanes pri cerkvi v Kadicu blizu Draždan. Velé, da ima v obsegu 21^m/₇.

Endlihar omenja da je bilo v Litvanskej mnogo gorostasnih lip, ki so imele v premeru po 27^m/₇, ali so jih spodkopali. Stare so bile po 815 let, kakor je preračunal po letnih kolobarjih.

Oreh tudi dolgo raste, in se razvije do gorostasne veličine, izlasti ob črnem in sredozemnem morju. Pri Balaklavi na Krimu stoji orehovo drevo, ki v enem letu obrodí po 100.000 orehov. De Candolle omenja ploče, napravljene od oreha, ki jo je videl pri nekem graditelju. Ploča ta je bila široka 8^m/₇, in drevo je po vsem tem moralo staro biti 800 let. Velé, da je kralj Friderik III. 1472. l. napravil sijajen obed pod tem gorostasom.

V južnih krajih evropskih raste platana, ki je tudi dosti potov gorostasna. Plinij pripoveda, da je za njegovega časa rastla v Liciji jako glasovita platana. Deblo je bilo votlo, in sama votlina je imela v obsegu 27^m/₇. Njena vejnata krošnja je bila videti od daleč kot šumica, in pokrivala je s senco svojo ogromen prostor, Licinij Mucian, namestnik ondotni, dal je nek pot v tej volini gostbo 18 osebam. Plinij omenja še druge platane, ki jo je našel cesar Kaligala v okolici Velitra. Veje tej platani so se bile tako razvile in povesile, da je bilo pod drevesom kakor v zelenej votlini. V tem hladu je napravil cesar gostbo 50 osebam. Bilo je toliko prostora pod vejami, da so se mogli vsi po volji vستي in tudi robovi, ki so stregli, imeli so še dovelj prostora.

Tudi v Arkadiji je stala platana, katerej so veleli Menelajeva, češ, da jo je sam Menelaj sam zasadil, preden je odšel na trojansko vojsko.